

Статистикалық бақылау

СТАТИСТИКАЛЫҚ БАҚЫЛАУ

1. Статистикалық бақылауды ұйымдастыру формалары
2. Статистикалық бақылау түрлері
3. Статистикалық бақылау тәсілдері
4. Статистикалық бақылау бағдарламасы
5. Статистикалық бақылау мәліметтерін тексеру

Статистикалық бақылау - қоғамдық құбылыстар туралы мәліметтерді жоспарлы және ғылыми ұйымдастырылған түрде жинау

Статистикалық бақылау жұмыстарының 3 кезеңі:

- статистикалық бақылаудың дайындық жұмыстары
- қажетті материалды (бастапқы мәліметтерді) жинау
- жиналған материалды өңдемес бұрын тексеру

Бақылау уақыты

Объективті

Бақылау
мәліметтеріне
қатысты уақыт

Мысалы:
шығарылған өнімді
есепке алу уақыты

Субъективті

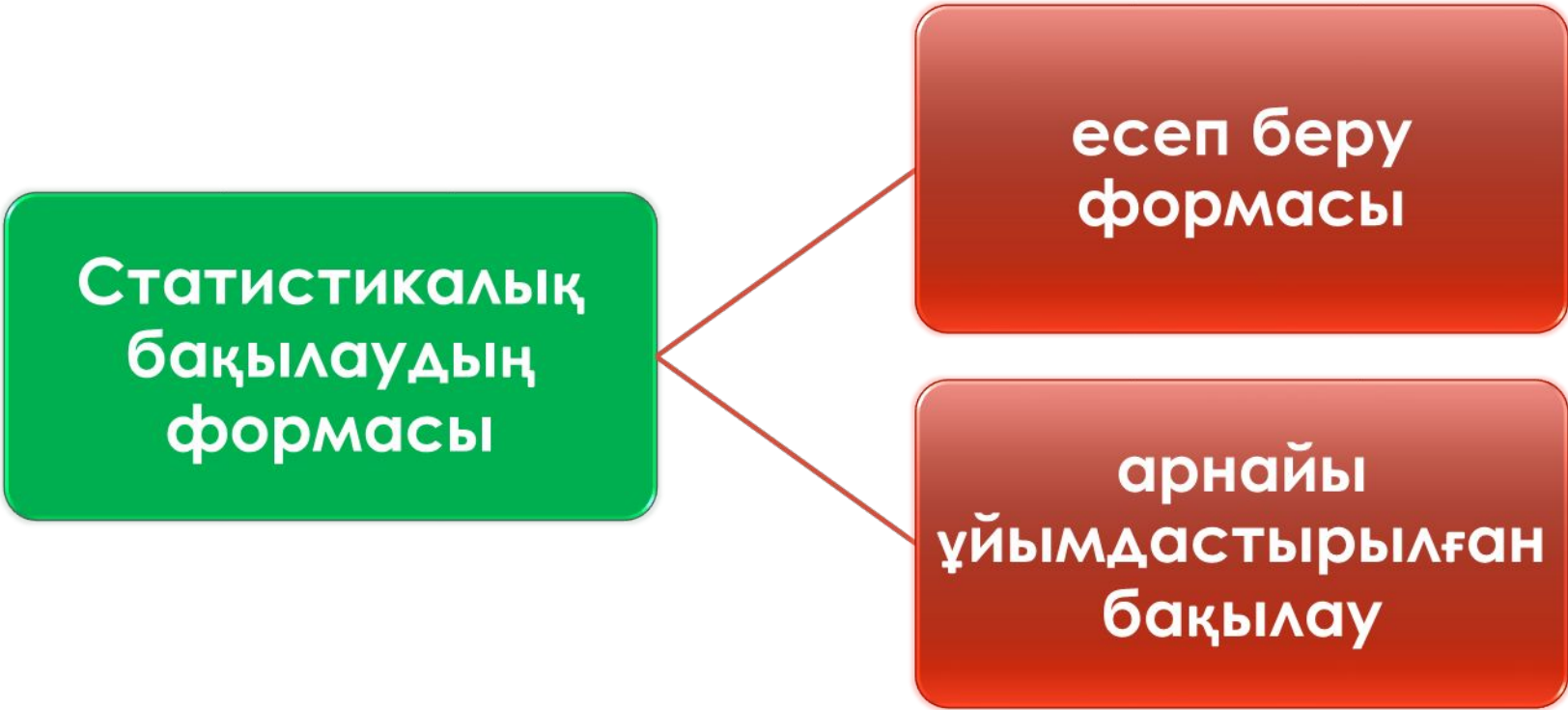
Бақылау жүргізілетін
уақыт аралығы

Мысалы: халық
санағы, мал санағы

Статистикалық бақылауға қойылатын талаптар:

- статистикалық мәліметтердің **толықтығы** және
- практикалық **құндылығы**
- мәліметтердің **дұрыстығы** және **дәлдігі**
- уақыт және кеңістік өлшемдері бойынша мәліметтердің **салыстырмалы** болуы
- бақылау жүргізілетін жиынтықты іріктеудің **негізді**
- болуы (жалпы жиынтықты сипаттауы)

**Статистикалық
бақылаудың
формасы**

**есеп беру
формасы**

**арнайы
ұйымдастырылған
бақылау**

Есеп берудің негізгі ерекшеліктері:

- бақылау бірлігі есепті міндетті түрде береді;**
- есеп құжаттарға негізделіп жасалады;**
- есепке басшының қолы қойылып, заңды түрде расталады**

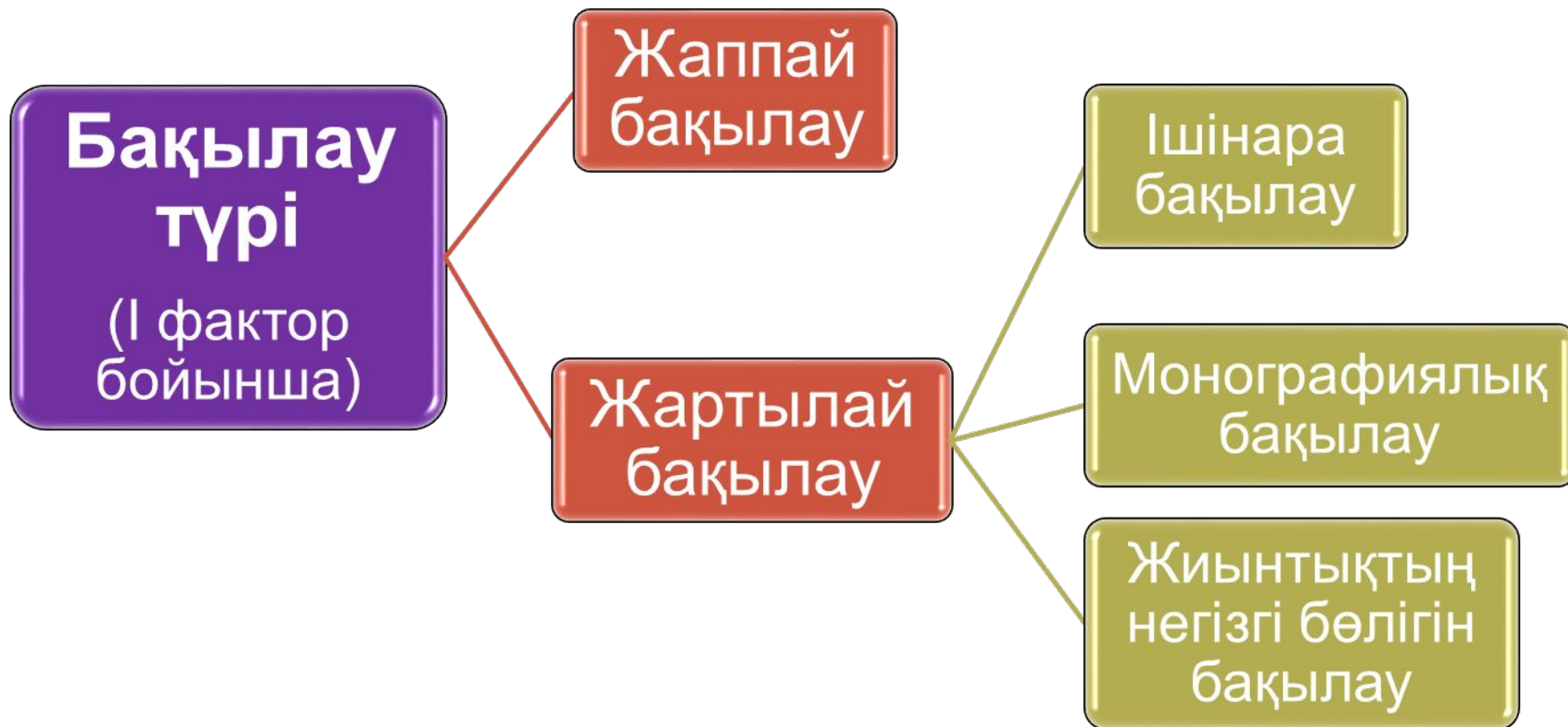
**Статистикалық бақылау түрі екі
факторға байланысты
анықталады**

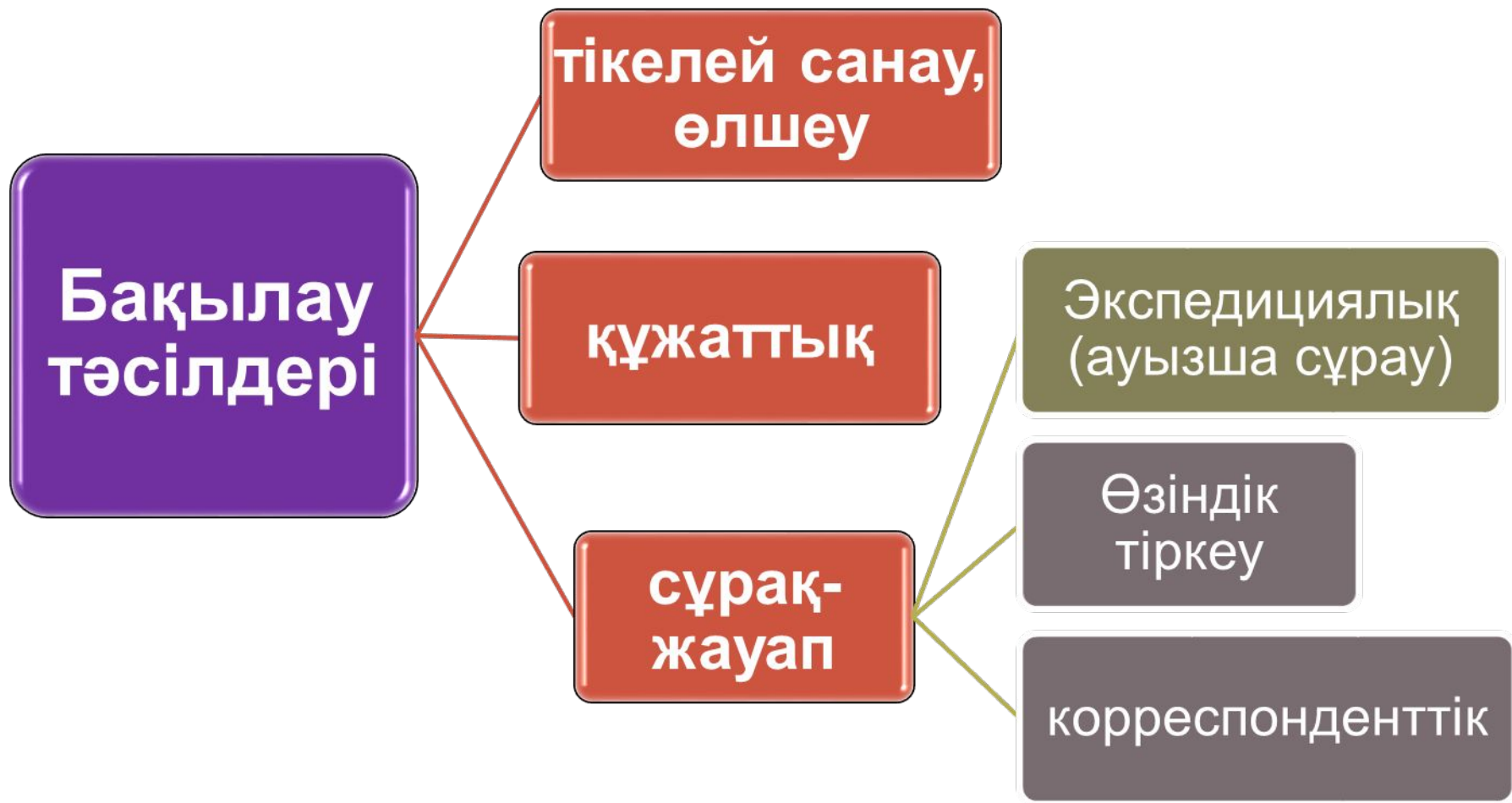
**1. Жиынтықтағы бірліктерді
қамту дәрежесіне байланысты**

**2. Мәліметтерді тіркеуге алу
уақытына байланысты**

Статистикалық бақылау бағдарламасы

- **Бақылау бағдарламасы** деп бақылау барысында бақылау бірліктеріне қойылатын сұрақтардың тізімін немесе тіркеуге алынатын белгілердің тізімін айтады.
- Статистикалық **бақылау объектісі** деп зерттелетін әлеуметтік-экономикалық құбылыстар мен процестерді айтады.
- Статистикалық **бақылау бірлігі** деп белгілері тіркеуге алынатын, яғни бастапқы статистикалық мәліметтер жиналатын бақылау объектілерінің құрамындағы элементтерді айтады

Формуляр

Бақылау бағдарламасындағы сұрақтардың жауабын жазу үшін қолданылатын белгілі бір нысандағы арнайы құжатты **формуляр** дейді.

Бақылаудың ерекшелігіне байланысты формуляр әр түрлі аталады:

- ✓ бланк
- ✓ форма (нысан)
- ✓ сауалнама
- ✓ карта
- ✓ санақ қағазы

БАҚЫЛАУ БАҒДАРЛАМАСЫН ҚҰРУ ПРИНЦИПТЕРІ

- бағдарламада зерттеуге сөзсіз қажет сұрақтар ғана болуы тиіс;
- бағдарламаға дәл жауап алатын сұрақтарды ғана енгізу қажет;
- бақылау бағдарламасын бір сұрақтардың жауаптары арқылы екінші бір сұрақтардың жауаптарын тексеруге болатындай етіп құру орынды.

Бақылау *қатесі*

- көрсеткіштің бақылау нәтижесінде алынған мәні мен нақты мәнінің айырмасы

Іріктеліп, бақылауға алынған жиынтық бөлігіндегі зерттелетін белгі мәнінің негізгі жиынтықтағы оның нақты мәнінен ауытқуын **репрезентативті қате** дейді.

Репрезентативті қате тек жартылай бақылау кезінде болады

Мұндай қателер негізгі жиынтықтың бір бөлігі ғана зерттелгендіктен болады.

Тіркеу қатесі бақылау барысында
деректерді дұрыс анықтамағанда, дұрыс
жазбағанда болады

Тіркеу қатесінің түрлері

- кездейсоқ қате
- жүйелі қате

Кездейсоқ қателер қызметкер
біліктігінің төмендігінен, жұмысқа
ынтасыз болуына байланысты
жіберілуі мүмкін

Жүйелі қателер

**әдейі
жасалған**

**байқаусыз
(абайсыз)
жіберілген**

Статистикалық бақылау мәліметтерін тексеру жолдары

логикалық тексеру

арифметикалық тексеру